ואח"כ [א] שעיר הנעשה בחוץ שנאמר [1] שעיר עזים אחד חטאת מלבד חטאת הכפורים ואח"כ אילו ואיל העם ואח"כ אימורי חטאת ואח"כ תמיד של בין הערבים מאי טעמא דרבי אליעזר עביד כדכתיב עביד ברישא דתורת כהנים והדר עביד דחומש הפקודים ורבי עקיבא כדקתני טעמא [2] מלבד עולת הבקר אשר לעולת התמיד אלמא מוספין עם תמיד של שחר עביד להו ורבי אליעזר האי מלבד חטאת הכפורים מאי עביד ליה ההוא מיבעי ליה א) על מה שזה מכפר זה מכפר רבי יהודה אומר משמו אחד קרב עם תמיד של שחר וששה עם תמיד של בין הערבים רבי אלעזר בר' שמעון אומר משמו ששה קרבין עם תמיד של שחר ואחד עם תמיד של בין הערבים מאי טעמייהו דרבנן תרי קראי כתיבי כתיב מלבד עולת הבקר וכתיב [3] ויצא ועשה את עולתו הלכך עביד מנייהו הכא ומנייהו הכא במאי קא מיפלגי ר' יהודה סבר עביד חד כדכתיב מלבד עולת הבקר והדר עביד עבודת היום דילמא חולשא חליש כהן גדול ור' אלעזר בר' שמעון סבר כיון דאתחיל עביד ששה דילמא פשע דלגבי עבודת היום זריז הוא דכולי עלמא מיהת חד איל הוא כמאן כר' דתניא ב) ר' אומר א איל אחד האמור כאן הוא האמור בחומש הפקודים ר' אלעזר בר' שמעון אומר שני אילים הן אחד האמור כאן ואחד האמור בחומש הפקודים מאי טעמא דרבי דכתיב אחד ורבי אלעזר בר' שמעון ג) מאי אחד מיוחד שבעדרו ורבי נפקא ליה ממבחר ד) נדריך ורבי אלעזר ברבי שמעון חד בחובה וחד בנדבה וצריכי: קידש ידיו ורגליו: ת"ר ה) [4] ובא אהרן אל אהל מועד למה הוא בא להוציא את הכף ואת המחתה

שכל

ואחר כך אילו ואיל העם ואח"כ אימורי חטאת. כל אלו בטבילה שלישית: **ואחר כך תמיד של בין הערבים.** בטבילה חמישית ולא איירי הכא בהוצאת כף ומחתה דפשיטא לן דבתר אילו ואיל העם היא כדתניא לקמן [עא.] שכל הפרשה נאמרה על הסדר וכו': **עביד כדכתיב.** תורת כהנים כתיבא ברישא הלכך אילו ואיל העם ואימורי חטאת בתר עבודת היום והדר הוצאת כף ומחתה ואחר כך מוספין ותמיד של בין הערבים דכתיבי לבסוף בחומש הפקודים: **האי מלבד חטאת הכפורים.** דמשמע דשעיר החיצון קודם לאילו ואיל העם מאי עביד ליה. בשלמא מלבד עולת הבקר לאו ביום הכיפורים כתיב ומרגלים לא יליף דסמיך אסידרא למיעבד הני דתורת כהנים ברישא אלא האי דכתב ביום הכפורים גופיה מאי עביד ליה: **על מה שזה מכפר וכו'.** במתניתין דפ"ק דשבועות (דף ג.) דריש ליה הכי ועל שיש בה ידיעה בסוף ואין בה ידיעה בתחילה שעיר הנעשה בחוץ מכפר שנאמר (א) ושעיר חטאת אחד מלבד חטאת הכפורים על מה שזה מכפר זה מכפר מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה כדמפרש התם אף חיצון אינו מכפר וכו': **משמו.** של ר' עקיבא: **אחד.** מן שבעת כבשים: **עביד חד.** כדכתיב מלבד עולת הבקר לסמוך מקצת המוספין לעולת התמיד: **והדר עביד עבודת היום.** דאי אמרת כל המוספין יקריב עם תמיד של שחר דילמא חליש ולא מצי למיעבד עבודת היום והוא עיקר הכפרה: **דילמא פשע.** ולא עביד להו אחר עבודת היום ולמאי דחיישת דילמא חליש ליכא למיחש דלגבי עבודת היום זריז הוא ומחליף כח וכולהו מוספין לא עביד דתורת כהנים קדים וצריך לקיים זו וזו סדר הכתוב ומדרשי המקראות: **דכולי עלמא מיהא.** בין לר' אליעזר בין לר' עקיבא חד איל הוא דציבור דכולהו אמרי איל העם ולא איירי באיל הכתוב בחומש הפקודים כלל: **האמור כאן.** בתורת כהנים ואיל אחד לעולה: **וצריכי.** שיש דעת נוטה לומר נדבה מובחרת כדי שתהא מקובלת ברצון ויש דעת נוטה לומר חובה תהא מובחרת כדי שיצא ידי חובתו יפה:

שכל

ואחר כך שעיר הנעשה בחוץ ואח"כ אילו ואיל העם ואח"כ אימורי חטאת. פרש"י כולהו בטבילה שלישית ולא נהירא לי דנהי דאמרינן לעיל דמתני' לאו מתקנתא מ"מ לאו משבשתא היא והא דלא קרא לה מתקנתא לפי שאין הסדר מפורש בה ולפרש"י ברייתא ע"כ פליגא אמתני' דבמתני' קתני היו קריבים עם תמיד של בין הערבים ולפירש"י לא היה דבר קרב עם תמיד של בין הערבים ועוד דלקמן בסמוך פריך ודילמא בשעיר הנעשה בחוץ מפסיק להו והשתא על כרחך לרבי אליעזר לא פריך דהא כיון דסבירא ליה עביד כדכתיב אם כן על כרחך באילו ואיל העם כדכתיב מקמי שעיר מפסיק להו כדתניא הכא אלא ע"כ לר' עקיבא פריך דילמא בשעיר לחודיה מפסיק להו מנלן דמפסיק להו נמי באילו ואיל העם דילמא אילו ואיל העם עם תמיד של בין הערבים עביד להו והשתא לפרש"י כי משני ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם כו' אכתי מ"מ תיקשי לך ודילמא בשעיר הנעשה בחוץ ואילו ואיל העם דוקא מפסיק להו מנלן דמפסיק להו באימורי חטאת ועוד ק"ל אמאי קרי לה מתקנתא האיכא למיבעי עלה כמו אמתניתין אי אימורי חטאת קריבין בטבילה שלישית בהדי אילו ואיל העם או בהדי תמיד של בין הערבים על כן נראה לי דאימורי חטאת (ו) קריבין עם תמיד של בין הערבים ודברי ר' עקיבא דמתניתין ה"פ עם תמיד של שחר היו קריבין הכבשים ופר העולה ושעיר הנעשה בחוץ קרב אח"כ בזמנו עם אילו ואיל העם והאי דלא קתני אילו ואיל העם משום דר"א מודה לו בהו דבטבילה שלישית הוו ומאי דתני היו קריבין עם תמיד של בין הערבים ה"ק עוד הקרבות אחרות קריבין עם תמיד הערב והא דלא קתני להו לא בדברי ר' אליעזר ולא בדברי רבי עקיבא שמא משום דלאו קרבן שלם נינהו דכבר נזרק הדם בטבילה שניה הלכך לא חיישי למיחשביה כיון דאינו אלא גמר קרבן ולא עבודה דמעכבי כפרה דאינהו עצמן שלא הוקטרו אימורין כשר ודברי רבי אליעזר דמתני' יש לפרש דלא פליג אתנא דבי שמואל וה"ק ויצא ועשה אילו ואיל העם וה"ה אימורי חטאת אלא דשייריניהו מטעמא דפרישית והא דקתני ז' כבשים תמימים ושייר פר העולה ושעיר הנעשה בחוץ יש לומר משום דרבי עקיבא ס"ל דקריבין עם תמיד של שחר אתא רבי אליעזר למימר אתה מקדים אותם לכל היותר שאתה יכול ואני מאחר אותם כל מה שאני יכול וממילא ידענא דהיינו טעמא דכתיבי לבסוף בפרשת פינחס ואם כן ה"ה פר העולה ושעיר הנעשה בחוץ דכתיבי לבסוף וניחא ליה למינקט כבשים משום דאית בהו פלוגתא טובא לרבי עקיבא כולהו בבקר ולרבי יהודה אליבא דרבי עקיבא אחד בבקר וששה עם תמיד של בין הערבים ולר' אלעזר בר רבי שמעון איפכא:

ואח"כ שעיר הנעשה בחוץ ואחר כך אילו ואיל העם. ואף על גב דכתיב ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם ודייקינן מינה בסמוך יציאה ראשונה ומשמע דמיד ביציאה ראשונה עביד להו והכא קאמר דשעיר הנעשה בחוץ עביד ברישא ויש לומר דהכי קאמר מכל מה שכתב בפרשת אחרי מות לא היה דבר קודם לאילו ואיל העם ביציאה ראשונה ושעיר הנעשה בחוץ לא כתיב התם:

עביד חד כדכתיב והדר עביד ששה דחומש הפקודים. ואם תאמר אמאי מפסיק בכבשים מקצתן בבקר ומקצתן בערב יקריב כולן בבקר מדכתיב מלבד ואי משום דכתיבי לבסוף הלכך בעינן שיקריב מהן בערב והא פר העולה נמי כתיב לבסוף אפילו הכי מקריבו בבקר ולא אמרינן שיזרוק דמו והקטרתו בערב ואם כן נימא דפר העולה יהא בבקר והכבשים כולן בערב ויש לומר דקרא דמלבד דגמרינן מיניה להקריב המוספין בבקר עיקר טעם הוא הלכך כל כמה שנוכל לעשות בבקר מן המוספין עבדינן ומשום דכתיבי מוספין לבסוף יש להניח קצת מן המוספין להקריב בערב וכיון דמשיירין מן הכבשים לערב למר ששה ולמר חד סגי: **דכולי עלמא מיהת חד איל הוא כמאן כרבי.** ואף על גב דרבי אלעזר ברבי שמעון נמי איירי בברייתא דלעיל ומשמע דמודה לתנא קמא דאמר אילו ואיל העם דמשמע דלא הוי אלא חד איל יש לומר דודאי מודה לתנא קמא דלרבי עקיבא לא הוה אלא חד איל דרבי אלעזר בר"ש דברייתא משמע דאליבא דרבי עקיבא קאמר אבל אליבא דנפשיה שני אילים הן:

נכנס

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"י מהל' תמידין הל' א ופ"א מהל' עבודת יוה"כ הל' א]:

◆

רבינו חננאל

ואחר עבודת היום השעיר הנעשה בחוץ, שנאמר שעיר עזים אחד חטאת מלבד חטאת הכפורים, ללמד כי אחר שעיר שבפנים קרב מיד שעיר הנעשה בחוץ. ואחרי כן אילו ואיל העם, שנאמר ויצא ועשה את עולתו וגו'. ואחרי כן אימורי חטאות ואחרי כן תמיד של בין הערבים. ור' אליעזר אמר לך הני מילי דקרבי מוספין עם תמיד של שחר, היכא דליכא עבודת היום, אבל היכא דאיכא עבודת היום היא קדמה, והאי מלבד חטאת הכפורים מיבעי ליה ללמד, על מה שזה מכפר בדבר שאין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף, כך זה מכפר. ומפורש בתחלת שבועות. ר' יהודה אומר משמו כו'. פשוטה היא. איל אחד האמור כאן, שנאמר ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת ואיל אחד לעולה, הוא האמור בפרשת פינחס בענין ובעשור לחדש השביעי.

◆

תום' ישנים

(וגם) [עם] תמיד של בין הערבים, דמתני' לאו ר' עקיבא היא דקחשיב איהו שעיר הנעשה בחוץ עם תמיד של בין הערבים, אבל אין נראה לומר כן שנאמר שאילו ואיל העם שהוא לפני הוצאת כף ומחתה יחשוב עם תמיד של בין הערבים, ולפירושו נמי היינו יכולים להעמיד המשנה כר' עקיבא. והא דקאמר שעיר הנעשה בחוץ עם תמיד של בין הערבים היינו לאפוקי [של אחר] תמיד של שחר, אבל קודם אילו ואיל העם היה, אבל לא יתכן כלל שיקרא זה [עם] תמיד של בין הערבים כיון ש[היה] לפני אילו ואיל העם ולפני הוצאת כף ומחתה שהיה מפסיק בבגדי לבן בינתים, אלא ודאי מתני' כרבי אליעזר היא. וא"ת כיון דמתני' רבי אליעזר היא (כדמפרש) [כדפרישית] ופר העולה (עם) [קודם] שבעה הכבשים היה קרב למה לא הזכירו במשנה (עם) [קודם] שבעה כבשים. וי"ל ד[לא] חש למינקט סדרא דקרא. אבל קשיא אמאי לא קתני ופר העולה מקמי מילתא דרבי עקיבא [אלא משמע דר"ע] אכולהו [קאי] אפר העולה וז' כבשים דאמר נמי בברייתא בגמ' דעם תמיד של שחר היו קריבין, ואי הוה אמרינן דמתני' נמי כולה כרבי עקיבא אתיא שפיר, אבל לא ניחא כדפרישית לעיל. בסדר אתה כוננת כתיב קודשת בגדי זהב לבש ויקדש עוד ידיו ורגליו וקדש ועשה שעיר המוסף והכליל אילו (ועם הפיוס) [עם מוספי יום], ורבינו יעקב הגיה והכליל (ו)אילים עם חלבי יום, דהכליל אילו עם מוספי יום לא אתי לא כרבי אליעזר ולא כרבי עקיבא, דרבי אליעזר קתני בברייתא ועשה אילו ואיל העם ואימורי חטאת אבל פר העולה וז' כבשים עם תמיד של בין הערבים והוצאת כף ומחתה היתה אחר אילו ואיל העם ואימורי חטאת לרבי אליעזר כדפרישית לעיל, דדריש [עביד] דתו"כ ואחר כך של חומש הפקודים, ואח"כ לא היה אילו עם מוספי יום אלא הוצאת כף ומחתה מפסקת בינתיים, לרבי עקיבא נמי לא אתיא דהא סבירא ליה דמוספין היו עם תמיד של שחר ואילו ואיל העם היו זמן גדול אחר כך שהיה מפסיק כל עבודת היום ושעיר החיצון בינתיים ולכך הגיה והכליל אילים עם חלבי יום פי' אילו ואיל העם ואימורי דחטאת דפרים הנשרפים דפרק שני שעירי היה מקריב יחד לפני הוצאת כף ומחתה כרבי אליעזר כדפרישית לעיל. מ"ר. מיהו כרבי עקיבא משמע שסובר הפייט שכתב קידש ועשה שעיר המוסף והכליל (ו)אילים עם חלבי יום, משמע שהיה שעיר המוסף קרב תחילה והיינו דלא כרבי אליעזר, אבל הכליל (ו)אילים עם חלבי יום ודאי גרסינן וכרבי עקיבא ודאי סובר הפייט (שמקודם) [שמקדים] שעיר החיצון לאילו ואיל העם. וא"ת הלא לא הזכיר הפייט הקטרת אימורין המוספין היכן היו, ואומר ר"ת שסובר שהיו עם תמיד של שחר ממש כרבי עקיבא וכבר הזכיר זה שכתב חניכיו יגישו את תמיד השחר קרבו

תום' ישנים (המשך)

וקיבל דמו במזרק חילק פירש והקטיר ונירות הטיב הקריב ראש ונתח, ופי' ר"ת שעשה הפר העולה וז' כבשים עם תמיד של שחר ושעיר המוסף עשה אחר עבודת היום קודם אילו ואיל העם, וזהו חילק שחילק המוספין של חומש הפקודים שאין קריבין יחד, [ו]השתא ניחא. אבל יש שהיו מפרשין דשפיר גרסינן והכליל (ו)אילו עם מוספי יום, ולפי השנוי [ב]משנה לקח שיטתו ששונה ויצא ועשה אילו ואיל העם וז' כבשים תמימים דברי רבי אליעזר והיינו הכליל אילו עם הז' כבשים ואיל העם שהם מוספי יום, ואין נראה דודאי מתני' (ד)לא מיפרשא כמשמעה דאם כן פליג [א]אמר רבי אליעזר דברייתא, ועוד שאין טעם זה מפורש בגמר' אלא טעמא דרבי אליעזר ורבי עקיבא דגמרא ואם כן על כרחין היינו נמי רבי אליעזר דגמרא מדלא מפרש בה טעמא אחרינא. ע"ב מעמוד קודם

שנאמר ושעיר חטאת אחד מלבד חטאת הכפורים. וא"ת היכי דריש מיניה הכי והא (אינו צריך) [איצטריך] דלא תימא שהוא שעיר הנעשה בפנים כדאמרינן בסמוך דלרבי איצטריך למיכתב איל אחד דלא תימא שני אלים היו דת"כ ודחומש הפקודים ואם כן הכא נמי (של כל אחד) [הוי משמע שהכל אחד] דכתיב ושעיר חטאת אחד. וי"ל דהא לא ס"ד כיון שכל קרבנות האמורין כאן בחומש הפיקודים הן נעשין בחוץ על מזבח החיצון לא אתי למיטעי שהוא שעיר הפנימי אבל שני האילים הן נעשין בחוץ והילכך צריך לומר דחד (אלא) [איל] הוא (לא) מונה. מה"ר יוסף.

מסורת הש"ס

א) [שבועות ג.], ב) לעיל ג., ג) לעיל לד. [מגילה כח.], ד) [נ"ל נדריכם], ה) לעיל לב., ו) [קריבין עם תמיד של בין הערבים ומתני' דקתני היו קריבין עם תמיד של בין הערבים ה"פ עם כו' דבטבילה שלישית הוו והיו קריבין עם כו' כצ"ל] רש"א,

◆

תורה אור השלם

1. שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד חַטָּאת מִלְּבַד חַטַּאת הַכִּפֻּרִים וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהֶם: במדבר כט יא
2. מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת אֵלֶּה: במדבר כח כג
3. וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַמַּיִם בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת בְּגָדָיו וְיָצָא וְעָשָׂה אֶת עֹלָתוֹ וְאֶת עֹלַת הָעָם וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד הָעָם: ויקרא טז כד
4. וּבָא אַהֲרֹן אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת בִּגְדֵי הַבָּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם: ויקרא טז כג

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה על מה כו' מכפר שנאמר שעיר עזים אחד חטאת מלבד חטאת הכפורים:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' ואח"כ אילו ואיל העם ואימורי חטאת ואח"כ שעיר הנעשה בחוץ שנאמר שעיר עזים אחד חטאת מלבד חטאת הכפורים ואח"כ תמיד כו' כצ"ל:

◆

מוסף רש"י

איל אחד האמור כאן. שהיה קרבן ציבור ביוה"כ הוא האמור כאן באחרי מות ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת ואיל אחד לעולה, הוא האמור בפנחס למוספין (לעיל ג.). **ובא אהרן אל אהל מועד.** נאמר אחר שגמר הקטרה ומתן דמים פר ושעיר (לעיל לב.). **למה הוא בא.** אם הסיכה הרי גמר עבודותיו אף במקרא זה לא פירש מה יעשה לשם (שם). **להוציא את הכף ואת המחתה.** שהניח בין הבדים כדכתיב ונתן את הקטורת על האש וגו' (שם).